

SÈRIE 1

Cal respondre 5 preguntes repartides en tres exercicis. L'exercici 1 consta d'un text i tres preguntes. Els altres dos exercicis tenen una sola pregunta cadascun. Cada exercici inclou dues opcions diferenciades. Les dues opcions de cada exercici tenen les mateixes característiques.

Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre les diferents preguntes. Els criteris que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegeixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Exercici 1

Pregunta I

Explicar breument el contingut del text.

[2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (entre 80 i 120 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi de tot el text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en el nombre de paraules indicat, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees, sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa o discursiva del text.

Opció A)

Per assolir la màxima puntuació, cal que el resum exposi, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) Totes les qualitats que puc copsar amb els sentits en un tros de cera, canvien quan l'acosto al foc, però tot i així jo sé que segueix essent el mateix tros de cera.
- (ii) Per tant, allò que conec quan conec aquest tros de cera no són aquestes qualitats que m'arriben pels sentits.
- (iii) El que em permet copsar què és el tros de cera no són els sentits, sinó l'enteniment.

Opció B)

La resposta ha d'obtenir la màxima puntuació si exposen, d'una forma o altra, les idees següents:

(i) Si el poder legislatiu actua d'una forma que no respecta ni la propietat de la gent ni la seva llibertat, aleshores entra en estat de guerra amb el poble, i la gent deixa de tenir cap obligació d'obeir-lo, i pot actuar com cregui més convenient per a protegir-se.

(ii) Postular que el poble pot deixar d'obeir el govern en les circumstàncies descrites, és, de fet, quelcom que serveix per prevenir la rebel·lió:

(iia) Si qui governa actua de forma contrària a com ho hauria de fer, i imposa les seves actuacions contràries als interessos de la gent per la força, aleshores, es converteix en un rebel.

(iib) El fet que els que governin sàpiguen que, si actuen com a rebels, el poble podria legítimament deixar d'obeir-los i defensar-se actuant de la forma que cregui més convenient, serveix de dissuasiu: fa que els governants que podrien sentir-se temptats a abusar del poder que se'ls ha concedit, no n'abusin (i no caiguin, per tant, en la rebel·lia).

En totes dues opcions, l'avaluació de la pregunta I s'ha de fer **de forma global**.

L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Pregunta II

Explicar el **significat** de termes o expressions.

[1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

- a) **Distintament**: sense confondre-ho amb cap altra cosa, de forma separada.
- b) **Esperit**: la part d'una persona que té la capacitat de pensar.

Opció B)

- a) **Rebel**: qui actua en contra de l'ordre establert, pactat per aquells que constitueixen una determinada societat política.
- b) **Estat de guerra**: situació en la qual una persona (o grup de persones) usen la força de forma il·legítima contra un altre o uns altres.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Pregunta III

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi.

[3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que sàpiga indicar quin paper juga aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor defensa. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A)

Una resposta ha de tenir la màxima puntuació si tracta adequadament els punts següents:

- (i) Descripció del projecte filosòfic de Descartes a les *Meditacions metafísiques*: escepticisme metodològic, raons per dubtar del que ens diuen els sentits. Intent de fonamentar el coneixement a partir d'una primera veritat que coneixem amb claredat i distinció.
- (ii) Descripció en les pròpies paraules de l'estudiant de l'argument descrit parcialment en el text de l'examen segons el qual allò que em permet conèixer que és aquest tros de cera no són els sentits: perquè quan l'acosto al foc la cera canviarà molt (canviarà allò que perceben els sentits), però tot i així jo sabré que es tracta del mateix tros de cera.
- (iii) El que em permet copsar què és la cera no és tampoc la imaginació: encara que ara percebi amb els sentits la cera com tenint certes propietats i pugui imaginar que en podria tenir unes altres, amb la imaginació no puc considerar totes les possibles diferents maneres en què podria ser la cera (tenir forma rodona, tenir forma triangular, etc.). Però jo sé que la cera pot tenir aquestes innumerables possibles formes. Si ho sé no pot ser, doncs, perquè de fet hagi imaginat totes aquestes innumerables possibles formes.
- (iv) Per altra banda, és clar que sí que conec aquest tros de cera. Però com que resulta que no podria copsar què és aquest tros de cera simplement amb el que em diuen els sentits, o amb el que em diu la imaginació, ha de ser que el meu coneixement de la cera es fonamenta, en darrer terme, en l'enteniment.

-La resposta pot tenir la màxima puntuació si es tracten amb una certa correcció els apartats anteriors. Tot i així, també es valorarà positivament (pot afegir puntuació) si l'estudiant complementa l'explicació de la concepció de la ment com a fonament últim del coneixement esmentant també el paper que Descartes atorga, en aquesta qüestió, a l'existència d'un Déu benivolent i omnipotent.

Opció B)

La màxima puntuació requeriria tenir en compte adequadament els següents punts:

(i) Els elements bàsics de la concepció política de Locke i l'explicació de Locke de què portaria a un grup de persones a fer un pacte i constituir una societat política (estat de la naturalesa, drets naturals, contracte social, transferència al govern del dret que cadascú té d'executar la llei de la naturalesa). La finalitat de constituir una societat i instaurar un govern és la de garantir el dret a la vida, la llibertat i els béns dels membres de la societat.

(ii) Estat de guerra com a situació en la qual algú usa la força, o amenaça d'usar-la, contra altres en una situació on aquests no poden recórrer a l'auxili de la llei. S'entra en estat de guerra amb un altre quan s'intenta privar-lo dels seus béns, la seva

integritat física o la seva llibertat. (Si algú arrabassa la llibertat a un altre, aquest altre es troba indefens i a mercè d'aquell qui l'ha privat de llibertat).

Tota persona té dret a defensar-se quan un altre entra en estat de guerra amb ella.

(iii) Si els legisladors actuen de forma contrària al que postula el pacte que és la base de la constitució de la societat política, aleshores el poble es veu amenaçat per l'actuació d'aquests legisladors. I per això aquests legisladors que actuen de forma impròpia i amenacen els béns, la integritat física o la llibertat de la gent, se situen en un estat de guerra amb el poble.

(iv) Per altra banda, no respectar els acords que són la base de la constitució de la societat política és ésser un rebel. Per tant, els governants o legisladors que actuen de forma contrària a allò que va fer que es constituís la societat política són rebels.

(v) Tal com passa, en general, quan un individu es posa en estat de guerra amb un altre: la gent té dret a defensar-se davant dels legisladors rebels que s'han posat en estat de guerra amb el poble. Per això, el poble deixa de tenir l'obligació d'obeir a aquest legisladors, i poden nomenar, si volen, un nou cos legislatiu.

• En les dues opcions, l'avaluació de la pregunta I s'ha de fer de forma global.

L'alumne/a no té en absolut per què fer la seva explicació distingint el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Exercici 2

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre.

[2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne/a és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues posicions de forma implícita en termes de les diferències i de les semblances mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles– i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

En el cas de l'opció (A) es tracta de comparar dues idees del mateix autor. L'alumne pot tenir la màxima puntuació si identifica 2 o 3 punts principals de comparació i, tot fent aquesta comparació, mostra una bona comprensió de les idees involucrades. Un contrast inicial és que Descartes apel·la a la idea (o a la possibilitat) que existís un geni maligne poderós per a donar suport a una hipòtesi escèptica: realment no coneixes del que creia conèixer; mentre que Descartes apel·la després a la idea de Déu per, a partir d'aquesta idea, intentar provar l'existència de Déu i, gràcies a això, poder després refutar la hipòtesi escèptica.

Exercici 3

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi.

[2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi, un argument o una afirmació que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però que pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva posició a favor o en contra de l'afirmació fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de l'afirmació).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- (a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi que cal discutir.
- (b) La coherència de les raons que l'estudiant doni, ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

És important que l'alumne/a no es limiti a fer afirmacions, sinó que ofereixi raons o consideracions per mirar de donar suport a allò que afirma.

En tots dos casos, i especialment en el cas de l'opció A, serà molt meritori si l'alumne/a mostra una bona comprensió de la situació (i de l'argument) que se li demana que consideri i avaluï. En tots dos casos i, de nou, especialment en el cas de l'opció A, la pregunta podrà estar aprovada i fins i tot tenir una puntuació alta (fins a 1,75) si l'alumne mostra una bona capacitat de raonar sobre qüestions directament relacionades, encara que no demostrï una comprensió completa de la situació i argument que es presenten en la pregunta.

SÈRIE 5

Cal respondre 5 preguntes repartides en tres exercicis. L'exercici 1 consta d'un text i tres preguntes. Els altres dos exercicis tenen una sola pregunta cadascun. Cada exercici inclou dues opcions diferenciades. Les dues opcions de cada exercici tenen les mateixes característiques.

Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre les diferents preguntes. Els criteris que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegeixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Exercici 1

Pregunta I

Explicar breument el contingut del text.

[2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (entre 60 i 100 paraules en l'opció A, i entre 80 i 120 paraules en l'opció B) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi de tot el text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en el nombre de paraules indicat, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees, sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa o discursiva del text.

Opció A)

Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees que s'indiquen a sota:

- (i) L'utilitarisme defensa, igual que fan altres teories morals, que moltes vegades cal sacrificar-se pel bé dels altres.
- (ii) L'utilitarisme defensa que sacrificar-se pels altres és un bé quan contribueix a la felicitat general, però no és un bé si això no passa: no és que, per si mateix, sacrificar-se pels altres ja sigui un bé. Per a que sigui un bé, aquest sacrifici ha de o contribuir directament a la felicitat general o contribuir a que es doni quelcom que, al seu torn, promou la felicitat general.

Opció B)

Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les dues idees següents:

(i) La possibilitat que pugui estar somniant fa posar en dubte allò que creiem sobre el món sensible i per tant allò que estudia la física i altres ciències empíriques, però la hipòtesi del somni no posa en dubte les veritats més generals, com ara les veritats de les matemàtiques.

(ii) Tot i així no puc estar segur ni tan sols de les proposicions sobre matemàtiques i altres afirmacions generals, perquè me les podria estar fent creure un ésser maligne i molt poderós que em volgués enganyar.

En totes dues opcions, l'avaluació de la pregunta I s'ha de fer **de forma global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Pregunta II

Explicar el **significat** de termes o expressions.

[1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

- a) **Felicitat**: plaer i absència de dolor.
- b) **Mitjans**: aquelles coses que serveixen per poder obtenir-ne una altra.

Opció B)

- a) **Magnitud**: quantitat numèrica, que vol permetre mesurar els diferents graus en que es poden donar certes propietats.
- b) **Certesa**: es creu o es coneix quelcom amb *certesa* quan l'evidència que es té per creure-ho fa que no sigui possible que sigui fals.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Pregunta III

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi.

[3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que sàpiga indicar quin paper juga aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor defensa. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A)

La màxima puntuació requeriria:

- (i) Formular i explicar què diu el principi Utilitarista. S'ha d'actuar de forma que es maximitzi allò que és bo per ell mateix. La única cosa que és bona per ella mateixa és la felicitat. Concepció de la felicitat com a plaer i absència de dolor. La felicitat que importa no és (només) la de qui fa l'acció, sinó la de totes les persones que es veuran afectades per l'acció, a curt i a llarg termini.
- (ii) Segons el principi utilitarista, doncs, si en una situació puc maximitzar la felicitat general, fent una acció que em suposa un sacrifici per a mi personalment, tinc l'obligació, encara que em suposi un sacrifici, de fer aquesta acció.
- (iii) Ara bé, el que fa que, en la situació descrita, jo m'hagi de sacrificar no és que l'autosacrifici sigui quelcom valuós per ell mateix, sinó el fet que, en aquell cas concret, fer aquest sacrifici contribueix a la promoció de la felicitat general, que és la única cosa que té valor per ella mateixa.

Opció B)

La màxima puntuació requeriria referir-se a:

- (i) El projecte de Descartes de dubte metòdic.
- (ii) Els arguments per dubtar d'allò que ens diuen els sentits, que es basen en que a vegades aquests ens enganyen.
- (iii) L'argument del somni, i com aquest no sembla aplicar-se a les veritats més generals.
- (iv) L'argument del geni maligne.
- (v) Explicar breument com Descartes resol el dubte: (a) Descartes arriba a una primera veritat "jo penso, jo existeixo", (b) La claredat i distinció com a marques del coneixement segur, (c) Descartes pretén provar l'existència de Déu (no és pertinent per aquesta resposta que s'entri a descriure cap d'aquestes proves), (d) La bondat i omnipotència de Déu com a garants del coneixement.

• En les dues opcions, l'avaluació de la pregunta I s'ha de fer **de forma global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer la seva explicació distingint el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Exercici 2

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre.

[2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne/a és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues posicions de forma implícita en termes de les diferències i de les semblances mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions —qualsevol d'elles— i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Exercici 3

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi.

[2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi, un argument o una afirmació que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però que pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva posició a favor o en contra de l'afirmació fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de l'afirmació).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- (a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi que cal discutir.
- (b) La coherència de les raons que l'estudiant doni, ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

És important que l'alumne/a no es limiti a fer afirmacions, sinó que ofereixi raons o consideracions per mirar de donar suport a allò que afirma.

En tots dos casos, i especialment en el cas de l'Opció B, serà meritori que l'alumne/a mostri una bona comprensió de la situació (o de l'argument) que se li demana que consideri i avaluï.